

Onderwerp

Schone, gezonde lucht op Nijmeegse fietspaden

Opsteller		Behandeldatum	29 november 2022
Programma	Bereikbaarheid	Status	Openbaar
Portefeuillehouder			

Advies

1. Ter uitvoering van ons uitvoeringsprogramma 'Op weg naar een gezonde luchtkwaliteit' in te stemmen om per 1 januari 2025 milieuzones in te stellen waarmee brom- en snorfietsen met verbrandingsmotoren van 2010 en ouder niet meer mogen rijden in de gebieden binnenstad, campus Heijendaal en Hof van Holland. Dit wordt uitgevoerd middels een nog te nemen verkeersbesluit;
2. Met toepassing van artikel 55, tweede lid van de Gemeentewet, op grond van artikel 5.1, tweede lid, onder b Wet open overheid, onszelf geheimhouding op te leggen op de bijlage met de kostenspecificatie.
3. Met toepassing van artikel 25, tweede lid van de Gemeentewet, in verband met artikel 5.1, tweede lid, onder b Wet open overheid, aan de raad geheimhouding op te leggen op de bijlage met kostenspecificatie

Aan de raad voor te stellen:

1. In te stemmen om per 1 januari 2028 een zero emissie zone voor brom- en snorfietsen in te stellen ter grootte van de bebouwde kom van Nijmegen en Lent, onder voorbehoud van toekenning van de daartoe benodigde middelen voor investering en exploitatie in het koersdocument 2024. Het instellen van de zero emissie zone wordt uitgevoerd middels een ongeveer twee jaar tevoren te nemen verkeersbesluit;
2. In de tussentijd jaarlijks de ontwikkeling monitoren van het aantal brom- en snorfietsen met een verbrandingsmotor versus elektrische aandrijving. Tevens onderzoek uit te voeren naar de mate waarin de brom- en snorfietsbezitters voldoende financieel daadkrachtig zijn om in de vervanging te voorzien van een voertuig met verbrandingsmotor, als ook naar welke alternatieve vervoerswijzen zij hebben. Afhankelijk van de uitkomsten is extra subsidie mogelijk voorwaardelijk dan wel nemen we in het verkeersbesluit een nader te bepalen overgangsregeling op voor (een deel van) de bezitters van een brom- of snorfiets met verbrandingsmotor;
3. Met toepassing van artikel 25 derde lid van de Gemeentewet de door het college opgelegde geheimhouding te bekrachtigen voor de bijlage met kostenspecificatie;
4. De geheimhouding op te heffen als per 1 januari 2028 de zero emissie zone voor brom- en snorfietsen is geëffectueerd.

Aanleiding

Op 23 september 2020 heeft de raad het uitvoeringsprogramma 'Op weg naar een gezonde luchtkwaliteit' vastgesteld. Een van de maatregelen uit dit uitvoeringsprogramma betreft het weren van brommers en snorfietsen van voor 2011. Daartoe is een subsidieregeling ingesteld, waarmee eigenaren van brom- en snorfietsen van voor 2011 subsidie kunnen krijgen voor het laten slopen van de oude brommer of snorfiets en de aanschaf van een nieuwere schonere brommer of snorfiets. Bij onvoldoende effect gaat het uitvoeringsprogramma uit van het instellen van milieuzones voor deze voertuigen. Deze

Collegevoorstel

milieuzones vallen samen met de zero-emissiezones stadslogistiek, die vanaf 2025 zullen worden ingesteld voor de binnenstad, campus Heijendaal en Hof van Holland. In de communicatie en ook in de begroting is ervan uitgegaan dat deze milieuzones nodig zijn. Bij vaststelling van het uitvoeringsprogramma is hier dan ook al investeringsbudget voor vrijgemaakt. Hoe zeer de subsidieregelingen op zichzelf ook succesvol zijn, er zijn nog steeds veel brom- en snorfietsen met verbrandingsmotoren van voor 2011. In lijn met het uitvoeringsprogramma stellen wij nu uw college voor om te besluiten tot het instellen van milieuzones voor brom- en snorfietsen per 1 januari 2025.

In die raad van 23 september 2020 is tevens de bijgevoegde motie 'Gezonde lucht op Nijmeegse fietspaden' aangenomen. Deze motie roept het college onder andere op om:

1. In het verlengde van de brom- en snorfietsen met verbrandingsmotoren van voor 2011, alle brom- en snorfietsen op verbrandingsmotoren uit te faseren en/of te weren van de fietspaden;
2. Zicht tot doel te stellen om vóór 2030 de Nijmeegse fietspaden emissievrij te verklaren.

Met het bijgevoegde raadsvoorstel beantwoorden wij de motie en stellen wij voor om het bij motie beoogde doel te behalen door stad breed een zero emissie zone voor brom- en snorfietsen in te stellen per 1 januari 2028.

Beoogde impact

Met dit collegevoorstel en concept raadsvoorstel beantwoorden we de motie en werken we verder aan gezonde lucht op Nijmeegse fietspaden.

In de doelenboom hebben we de ambitie opgenomen tot een groene, gezonde en vitale omgeving om in te wonen, te werken en te recreëren. Om dat te bereiken beheersen, voorkomen en verminderen we omgevingslawaai, luchtverontreiniging en bodemverontreiniging conform vastgestelde norm. We voeren daarvoor de maatregelen uit het Uitvoeringsprogramma Luchtkwaliteit uit.

Door het opleggen van de geheimhouding op de kostenspecificatie worden de economische en financiële belangen van de gemeente niet geschaad

Argumenten

1.1 *Brom- en snorfietsen met verbrandingsmotoren zijn een grote bron van luchtverontreiniging op fietspaden*

In Nijmegen staan bijna 10.000 brom- en snorfietsen met verbrandingsmotoren ingeschreven. Uit de wagenparkscan van 2021 blijkt dat er 2.726 bromfietsen in Nijmegen zijn en 7.598 snorfietsen. In 2021 was 5,5% van de brom- en snorfietsen in Nijmegen elektrisch.

Uit een door de GGD uitgevoerde studie¹ blijkt dat brom- en snorfietsen met verbrandingsmotoren verantwoordelijk zijn voor een aanzienlijk deel van de gemiddelde concentratie ultrafijnstof op fietspaden. Brom- en snorfietsen dragen tot 23% bij aan de

---

¹ Invloed brommers en scooters op luchtkwaliteit fietspaden, GGD Gelderland-Midden; maart 2017

concentraties luchtverontreiniging op de gemeten fietspaden. Op drukke brommeroutes of bijvoorbeeld in een tunnel blijkt dat nog meer te kunnen zijn.

De GGD adviseert daarom de volgende maatregelen te overwegen zolang brom- en snorfietsen met verbrandingsmotoren niet zijn uitgefaseerd:

- Niet-elektrische brom- en snorfietsen te weren van (snel)fietsroutes;
- Brom- en snorfietsen naar de rijbaan te verplaatsen om zo meer afstand tussen brommers/scooters en fietsers te creëren, wat een reductie oplevert in luchtverontreiniging en daardoor gezondheidswinst oplevert;
- Milieuzones in te stellen voor vervuilende brommer en scooters;
- Het gebruik van e-scooters en e-bikes te stimuleren door bijvoorbeeld voorlichting en subsidies.

1.2 De subsidieregeling leidt onvoldoende tot schone lucht voor fietsers

Zoals afgesproken in het uitvoeringsprogramma 'Op weg naar een gezonde luchtkwaliteit' hebben wij een regeling ingesteld, waarbij eigenaren subsidie ontvangen voor het laten slopen van een brom- of snorfiets met een verbrandingsmotor met een eerste toelating voor 1 januari 2011. Indien zij ter vervanging een elektrische fiets, brom- of snorfiets aanschaffen ontvangen zij daar ook een subsidie voor.

We hebben veel communicatie besteed aan de genoemde subsidieregeling. In praktijk is de subsidieregeling succesvol gebleken. De twee tranches, die we tot op heden aan subsidie hebben opengesteld, zijn volledig benut. Met beide regelingen hebben we uiteindelijk een goede 10% van de meest vervuilende brommers en snorfietsen versneld van onze wegennet kunnen weren.

In 2023 en 2024 stellen we wederom een subsidieregeling in met een budget van € 100.000 per jaar. Hiervoor hebben we al 50% subsidie van het Rijk gekregen (Specifieke Uitkering Schone Lucht Akkoord). Hiermee halen we nog zo'n 400 brom- en snorfietsen met een eerste toelating van voor 1 januari 2011 van de weg.

De subsidieregeling heeft op zichzelf nog onvoldoende effect op korte en middellange termijn. Vooral fietsers zijn voorlopig nog blootgesteld aan lokaal hoge concentraties luchtvervuiling door brom- en snorfietsen met verbrandingsmotoren.

1.3 In communicatie hebben we de milieuzone reeds aangekondigd

Sinds vaststelling van het uitvoeringsprogramma 'Op weg naar een gezonde luchtkwaliteit' hebben we de milieuzone aangekondigd in de communicatie rondom de subsidieregeling. Het instellen van de milieuzones in de binnenstad, campus Heijendaal en Hof van Holland voor brom- en snorfietsen met een eerste toelating van voor 1 januari 2011:

- past binnen het bestaande beleid volgend uit het uitvoeringsprogramma 'Op weg naar een gezonde luchtkwaliteit';
- is inmiddels al bij vele weggebruikers bekend;
- is een goede verdere stimulans voor bezitters van brom- en snorfietsen met een verbrandingsmotor van voor 2011 om over te gaan naar een schonere wijze van verplaatsen;

Collegevoorstel

- past binnen onze financiële kaders, waarbij aan te schaffen hardware zoals ANPR camera's ook gebruikt kunnen worden bij een eventuele zero emissie zone voor brom- en snorfietsen op termijn.

De volgende argumenten hebben betrekking op het raadsvoorstel.

1.A Een stadsbrede zero-emissie zone verbetert de luchtkwaliteit het beste

Een zero emissie zone voor brom- en snorfietsen ter grootte van de stad heeft het meeste effect op het verminderen van de uitstoot van schadelijke stoffen op alle wegen en fietspaden. De mogelijke maatregelen met hun effecten en kosten hebben wij laten onderzoeken door adviesbureau RHDHV. Haar rapportage en bijlage met kostenspecificatie is als bijlage bij dit collegevoorstel gevoegd met een ambtelijk oplegmemorandum. Uit de rapportage van RHDHV blijkt dat na invoering van een stadsbrede zero emissie zone de uitstoot van schadelijke stoffen met 92% daalt. Geheel uitstootvrij zal namelijk niet haalbaar zijn gelet op ontheffingen voor bijvoorbeeld oldtimers en mogelijke negatie van de zone.

1.B De alternatieve maatregel snorfiets naar de rijbaan is minder effectief

De maatregel 'snorfiets naar de rijbaan' draagt onvoldoende bij aan schone, gezonde lucht op fietsroutes. Lokaal op fietspaden verbetert de luchtkwaliteit als snorfietsers geen gebruik meer mogen maken van de fietspaden. Ons fietsnetwerk bestaat echter niet alleen uit fietspaden maar ook uit fietsstraten en wegen in 30 km/uur zones. De maatregel 'snorfiets naar de rijbaan' houdt geen wijziging in voor dat soort wegen. Daar komt nog eens bij dat er wellicht omwille van de verkeersveiligheid ook nog eens uitzonderingen op de regel 'snorfiets naar de rijbaan' nodig zijn op onze wegen met 2x2 rijstroken over bijvoorbeeld de bruggen over het Maas-Waalkanaal en de Waal.

1.C Een stadsbrede zero-emissie zone is een communicatief sterke maatregel

Een zero emissie zone ter grootte van de stad is de meest duidelijke stimulans voor de bezitters van een brom- en snorfiets met een verbrandingsmotor om deze niet meer te gebruiken.

Kanttekeningen

De volgende kanttekeningen hebben betrekking op het raadsvoorstel.

2.A Het eerst mogelijke moment om zero emissie te bereiken is per 2028

Het is belangrijk dit soort besluiten ruim voor de beoogde invoering al aan te kondigen. Aangaande zero emissie zones is het Rijk met gemeenten, VNG en partijen als BOVAG een termijn overeengekomen van minimaal 4 jaar. Het is dan ook gebruikelijk om in het vijfde jaar voor de beoogde invoering een zero emissie zone aan te kondigen.

Een dergelijke lange anticipatietijd en flankerend beleid zijn namelijk nodig om er voor te zorgen dat bezitters van een brom- en snorfiets met verbrandingsmotor de tijd hebben om een ander voertuig aan te schaffen. Het voor de zero emissie zone benodigde verkeersbesluit nemen we ongeveer twee jaar voor de beoogde invoering, waarbij we rekening houden met lange doorlooptijden in geval van een eventuele rechtsgang op bezwaren.

Hier rekening mee houdende is 1 januari 2028 voorgesteld als ingangsdatum voor de stadsbrede zero emissie zone. De motie geeft weliswaar ruimte om op een later moment, doch vóór 2030, over te gaan tot een zero emissie zone, maar dat houdt ook in dat fietsverkeer langer dan nodig bloot wordt gesteld aan slechte luchtkwaliteit.

In de komende jaren monitoren we de hoeveelheden brom- en snorfietsen en welk aandeel daarvan elektrisch is aangedreven dan wel een verbrandingsmotor heeft. We monitoren daarbij ook de hoeveelheden jonger of ouder dan 1 januari 2011. We voeren hiertoe jaarlijks de Monitor Wagenpark Nijmeegse voertuigeigenaren uit.

2.B Onvoldoende financiële daadkracht van brom- en snorfietsbezitters is mogelijk een belangrijke reden waardoor vervanging niet plaats vindt

Een ieder die een voertuig heeft met een verbrandingsmotor heeft de morele verplichting om bij te dragen aan een gezondere luchtkwaliteit voor alle inwoners en bezoekers van onze stad. Wij beseffen echter terdege dat het voor een deel van de bezitters van brom- en snorfietsen met een verbrandingsmotor de financiën een fors obstakel kan zijn om een elektrisch exemplaar aan te schaffen. Op dit moment is het onbekend of en in welke mate brom- en snorfietsbezitters voldoende financieel daadkrachtig zijn om in de vervanging te voorzien. Tevens speelt daarbij de vraag of deze doelgroep gebruik kan maken van een alternatieve vervoerswijze, zoals de fiets of het openbaar vervoer. Vervoersarmoede willen we voorkomen. Daarom gaan we dit vanaf volgend jaar onderzoeken. Zie daarvoor het onder de kop 'communicatie' aangekondigde onderzoek.

Als financiën een belangrijke reden zijn waardoor (een deel van) de doelgroep niet kan voorzien in de vervanging dan is extra subsidie voor sloop en aankoop mogelijk voorwaardelijk. Een andere mogelijkheid die we dan zullen onderzoeken is het koppelen van een nog nader te bepalen overgangsregeling aan het verkeersbesluit. Met het verkeersbesluit leggen we namelijk ook vast voor welke voertuigen we ontheffingen geven. We kunnen daarbij in het kader van een overgangsregeling ook tijdelijk ontheffing geven aan te definiëren groepen bezitters van bestaande brom- en snorfietsen met een verbrandingsmotor.

Communicatie

Mocht de raad besluiten tot het invoeren van een zero emissie zone voor brom- en snorfietsen per 2028, dan zullen wij in de verdere communicatie dit al breed gaan delen. Onder andere bij de het invoeren van de milieuzone voor brom- en snorfietsen in 2025.

Voor een gerichte communicatie zullen wij een gedragsstrategie opstellen. Als eerste zal middels een onderzoek onder gebruikers en bezitters van brom- en snorfietsen een Behavior Change Model (BCM) worden opgesteld. In deze aanpak ligt de focus op de doelgroep en het doelgedrag: wat is precies het beoogde doelgedrag? Wat houdt mensen tegen om het doelgedrag te vertonen? Speelt financiële draagkracht hierin een rol? Welke doelgroepen vertonen het doelgedrag al? Wat kenmerkt deze doelgroepen? En welke drijfveren veroorzaken dit gedrag? Met deze methode komen we te weten op welke drijfveren we via communicatie in moet spelen om de waargenomen urgentie en het gedrag van de gebruikers te veranderen.

Collegevoorstel

Voor het opstellen van de gedragsstrategie hebben wij een subsidieaanvraag gedaan bij de Specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord, welke is toegekend.

Financiën

Voor het instellen van de milieuzones voor brom- en snorfietsen per 2025 in de zones gelijk aan de zones voor zero emissie stadslogistiek zijn geen aanvullende middelen benodigd.

De kosten bestaan uit:

- € 250.000 als investeringskosten om de milieuzones op te tuigen. Denk daarbij aan kosten voor projectmanagement, juridische kosten voor het verkeersbesluit, communicatie en bijvoorbeeld aanschaf van handhavingsmiddelen en verkeersborden.
Voor de zero emissie zone stadslogistiek en de milieuzones voor brom- en snorfietsen per 1 januari 2025 is eerder een investering begroot en beschikbaar gesteld van € 1.400.000. Op basis van de laatste raming is dit investeringsbudget voor beide maatregelen nog steeds voldoende.
- Jaarlijkse exploitatie kosten. In 2023 en 2024 €70.000 en in 2025 €140.000 geleidelijk af te bouwen naar ongeveer € 70.000 in 2029. Kosten voor exploitatie zien toe op monitoring, communicatie en evaluatie, voor het verstrekken van ontheffingen en bijvoorbeeld voor de inzet van handhaving.
Deze exploitatiekosten worden gedekt uit het jaarlijkse exploitatiebudget voor het Uitvoeringsprogramma Luchtkwaliteit. Deze kosten komen ten laste van deelproduct 60533 (Lucht).

Voor de zero emissie zone brom- en snorfietsen zullen vanaf 2026 de volgende bedragen nodig zijn in onze begroting voor proces, investering en jaarlijkse exploitatie:

	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
<i>Investing</i>	€ 225.000	€ 335.000					
<i>Exploitatie</i>	€200.000	€200.000	€ 550.000	€ 350.000	€ 250.000	€ 200.000	€ 175.000

Deze aanvullende investering en exploitatie kosten worden na vaststelling van het raadsbesluit aangevraagd bij het koersdocument voor 2024 (Stadsbegroting 2025-2028). Het voorgestelde beslispunt om per 1 januari 2028 een zero emissie zone voor brom- en snorfietsen in te stellen ter grootte van de bebouwde kom van Nijmegen en Lent is afhankelijk van deze toekenning.

Vervolg

Na besluitvorming stellen we een projectleider aan, die de milieuzone en zero emissie zone voor brom- en snorfietsen verder zal gaan organiseren. Onderdeel van het proces zijn onder meer de volgende stappen:

- Voorbereiden en nemen van het formele verkeersbesluit tot het instellen van de milieuzone voor brom- en snorfietsen per 2025. Gelet op de mogelijkheden voor bezwaar en beroep door belanghebbenden zullen wij dit verkeersbesluit tijdig moeten nemen, zodat per 1 januari 2025 ook daadwerkelijk sprake kan zijn van een onherroepelijk verkeersbesluit;
- Bepalen van de ontheffingcriteria, welke in het verkeersbesluit worden vastgelegd. Denk daarbij aan ontheffingen voor oldtimers, voor brom- en snorfietsen waarvan de eigenaar om medische redenen afhankelijk is van een 4-takt voertuig met een

Collegevoorstel

DET van voor 1 januari 2011, voor brom- en snorfietsen die na hun eerste toelating zijn omgebouwd naar een Euro4 motor en een algemene hardheidsclausule;

- Opstellen van een gedragsstrategie met het Behavior Change Model, waarbij we tevens de financiële draagkracht onderzoeken;
- Communicatie van de milieuzones, maar ook van onze toekomstvisie aangaande brom- en snorfietsen met verbrandingsmotoren.
- Verder voorbereiden van de zero emissie zone voor brom- en snorfietsen per 1 januari 2028. Hiervoor zullen wij als eerste afstemming zoeken met relevante belangengroepen, zoals de Bovag, de Rai, DOET etc.

Bijlage(n)

- Motie 'Schone, gezonde lucht op Nijmeegse fietspaden';
- Oplegmemorandum 'Schone, gezonde lucht op Nijmeegse fietspaden', D221104513 d.d. 22 september 2022
- Rapportage 'Schone, gezonde lucht op Nijmeegse fietspaden, Effecten, kosten en uitvoeringsaanpak van maatregelenscenario's voor brom- en snorfietsen', RHDHV, 7 april 2022
- Geheim: Bijlage 2 'Kostenspecificatie' behorend bij rapportage RHDHV, 7 april 2022 (vertrouwelijk)